Nº. 119. 1845.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS-BLAD.

Dingsdag 7 October.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 4den October.

De Koning en Koningin, Mme *Adelaïde*, de Hertogin *van Orleans*, de Graaf *van Parijs* en verdere leden van de koninklijke familie zijn eergisteren nacht op het kasteel St.-Cloud aangekomen. Heden is de Koning op de Tuilerien gekomen. — Op St.-Cloud worden groote toebereidselen gemaakt voor 's Konings geboortefeest, den 6den dezer.

— De *Moniteur* behelst heden een achttal ordonnantien waarbij even zoovele personen tot leden van de kamer der pairs worden benoemd. Ditmaal zijn het lieden buiten de kamer der gedeputeerden gekozen, een luitenant-generaal, de generaal *Fabvier*, leden van het hof der rekeningen, van de algemeene departementale raden en uit de regterlijke magt.

— De heer *Guizot* heeft heden Passy verlaten en het hôtel van het ministerie van buitenlandsche zaken weder betrokken.

— De raad van administratie voor de kompagnieschap van den noorder-spoorweg is thans vastgesteld en bestaat uit de heeren *J. N.* en *L. de Rothschild*, de vice-admiraal *Rosamel, Ph. Hottinguer, Ch. Lafitte, F.* en *Th. Baring* en anderen. — Naar men wil zal de aanbesteding van den spoorweg naar Straatsburg, in de eerste dagen van November plaats hebben en de koninklijke ordonnantie spoedig daarna volgen.

— Er zijn wederom vrij ongunstige berigten uit Algerie ontvangen. Het *Journal* hetwelk uit hoofde van zijne betrekking tot het ministerie, de zaak niet te ligt zal voorstellen, behelst daarvan het volgend verslag, zijnde een uittreksel van een brief uit Marseille van den 29sten September:

»In de haven van Marseille is het schip *Pharamond*, komende van Oran, binnengeloopen. Bij het vertrek van dat schip uit Oran, den 25sten September des avonds, kwam aldaar de brievenmaal uit Mostaganem aan met het berigt, dat verscheidene stammen der Flitta's in opstand waren gekomen. Eene kolonne van 15 à 1800 man, welke die streken doorkruiste, heeft eenen hevigen aanval moeten doorstaan, en de achterhoede daarvan is zoo zeer in het naauw gebragt geworden, dat de generaal *de Bourjolly* het noodig geacht heeft haar twee eskadrons van het 4de regiment Afrikaansche jagers, onder bevel van den kolonel *Berthier*, ter hulp te zenden; bij eenen aanrid echter, waartoe deze hoofdofficier bevel had gegeven, is hij door een kogel in het hart getroffen en gesneuveld. De bevelhebber *Leclerc*, van het 9de bataillon jagers van Orleans, heeft mede eene zware kwetsuur aan het been bekomen; men vreest, dat hij de afzetting van het been niet zal kunnen doorstaan.

»Gedurende den worstelstrijd, die allerhevigst geweest is, hadden zich de Arabieren meester gemaakt van het lijk van den kolonel *Berthier*, maar eenige jagers, verwoed over den dood van hunnen kolonel, hebben zich op de Arabieren geworpen en zijn er in geslaagd, hun het lijk te ontrukken en het naar Mostaganem mede te voeren. De kolonne is naar Bel-Assel moeten aftrekken; men zegt, dat er van de onzen honderd man buiten gevecht gesteld zijn geworden, waaronder zoowel de gekwetsten als gesneuvelden gerekend zijn, en het gerucht wil, dat er een opstand op eene groote schaal in de provincie Oran georganiseerd is, waar alles zich tegen ons gezag verzet.

»De terugroeping van den maarschalk *Bugeaud* en het vertrek van den generaal *Lamoricière* [uit de provincie Oran] schijnen de oorzaak van dezen opstand te zijn; de Arabieren, geloovende dat deze beide opperhoofden het vertrouwen van hunnen Sultan, den koning der Franschen, verloren hadden, hebben eenen nieuwen opstand beproefd, overtuigd dat hun thans de overwinning verblijven zou."

Een ander berigt houdt in, dat de Franschen bij het bedoelde gevecht 23 gesneuvelden en 75 gekwetsten hebben verloren, en spreekt tevens van eenen opstand aan de zijde van Tlemcen, die door zendelingen van *Abd-el-Kader* was aangestookt. Die onvermoeibare vijand der Franschen, zou voorts zelfs toebereidselen maken om eenen nieuwen inval in Algerie te doen en daartoe de opgewondene stemming der Muzelmannen ten gevolge der jongste godsdienstige feesten te baat willen nemen.

Gisteren verzekerde men dat de generaal *Changarnier*, wiens naam even als die van den maarschalk *Bugeaud* en van den generaal *Lamoricière* bij de Arabieren zeer geducht is, ten gevolge der jongste tijdingen uit Afrika, Frankrijk verlaten en tot gouverneur der provincie Oran zou benoemd worden.

De Algerijnsche *Moniteur* van den 25sten September vermeldt, dat den 22sten dier maand zekere cherif *Mohamed-ben-Hamed* geheeten, die onlangs een inlandschen volksstam tot opstand heeft verleid en deswege door den krijgsraad der divisie Algiers ter dood is veroordeeld, dat vonnis heeft ondergaan, en wel in 't midden der landstreek, die in opstand was geweest. Een zijner volgelingen was insgelijks ter dood gebragt. Die daad van gestrengheid had een diepen indruk in de bedoelde landstreek gemaakt, die thans geheel bevredigd was.

— Men verzekert dat eene engelsch-fransche kompagnieschap van den koning van Napels concessie bekomen heeft voor den aanleg van al de in het [illegible] ontworpen spoorwegen.

— Thans zegt men dat don *Carlos* en zijne familie hun verblijf zullen vestigen in de omstreken van Palermo, op Sicilie, in een paleis aan de echtgenoote van den infant don *Sebastiaan* toebehoorende.

— Volgens brieven uit Milaan van den 29sten September, zou er den 24sten in de Romeinsche Staten, te Rimini, een opstand zijn uitgebarsten, die echter bedwongen was geworden. Eene nadere briefwisseling behelst daaromtrent het volgende:

» Den 24sten is te Rimini eene poging tot opstand gedaan. Die poging was, zegt men, beraamd met eenige burgers uit de stad en Spaansche en Piemontesche vlugtelingen. Een honderdtal dier vlugtelingen heeft zich namelijk in den nacht van den 24sten nabij Rimini ontscheept. De opstandelingen zijn terstond naar het fort San Leo, dat op korten afstand van de stad ligt, opgetrokken, waar men onderstelt dat zij verstandhouding hadden. Aldaar binnengedrongen, hebben zij er de staatkundige gevangenen bevrijd, waarvan er zich een vrij aanzienlijk getal bevonden, zijn vervolgens te Rimini binnengerukt, hebben den post er opgehouden en de brieven geligt.

» Op het berigt van het voorgevallene, heeft de kardinaal-legaat van Forli terstond troepen tegen Rimini doen aanrukken. Op hunne nadering, den 27sten, hebben de opstandelingen, die voorzeker bij de bevolking der stad en van den omtrek geen steun gevonden hadden, ijlings met achterlating hunner wapenen, Rimini verlaten; sommigen hebben zich weder ingescheept, anderen hebben de wijk naar het gebergte genomen. Brieven uit Bologna zeggen niet dat er elders eenige beweging heeft plaats gehad.

» Op het eerst gerucht van het gebeurde, had de maarschalk *Radetzky*, kommandant der Oostenrijksche troepen in Lombardije, het garnizoen van Ferrara versterkt.

» Te Milaan had het gerucht geloopen, dat er te Benevento verscheidene geweerschoten op den kardinaal-legaat en zijnen secretaris waren gelost, en dat de laatste gedood was geworden doch dit gerucht verdient allezins bevestiging."

Het dagblad *le Commerce* berigt heden in een naschrift aan zijne lezers, dat te Pesaro het voorbeeld van Rimini was gevolgd; dat zich voorts eene gewapende bende in het district Faenza had gevormd en niet ver van de stad stelling genomen had.

— Bij de verhalen van den mislukten aanval op Madagascar, wordt thans gevoegd, dat het voornamelijk twee fransche deserteurs van de marine-artillerie, *Provins* en *Lecomte* geheeten, geweest zijn, die den kommandant van Tamatave, *Razat-Afidi*, overgehaald hebben om de voorstellen van de beide fransche en engelsche zeekapiteins niet aan te nemen. Beiden hadden inlandsche vrouwen gehuwd en veel gezag onder de eilanders bekomen; zij hadden ook het geschut der Hovas tegen de engelsche en fransche troepen gerigt. Een spanjaard, *Pape* geheeten, behoorde insgelijks onder de aanvoerders van de troepen der koningin *Ranavale*.

— Men ontvangt van verschillende zijden berigten nopens het huwelijk der Koningin van Spanje met Prins *Leopold* van Saxen-Coburg, en dat van Prinses *Fernanda*, zuster der Koningin, met den hertog *de Montpensier*. Men verzekert, dat een klein eskader, onder bevel van den Prins *de Joinville*, binnen kort van Toulon naar Barcelona zal stevenen, ten einde de feesten bij gelegenheid van dat huwelijk bij te wonen.

De berigten uit Madrid loopen tot den 27. De *officiële Courant* behelsde het Koninklijk besluit, betreffende de regeling van het openbaar onderwijs in Spanje. De openbare meening scheen daarmede zeer tevreden. — Het dagblad *Heraldo*, dat nog kort geleden een warme verdediger was van het tegenwoordige kabinet, begon zich sterk uit te laten tegen het langer uitstellen van de oproeping der Cortes. Indien men daarmede nog langer verwijlde, zegt het blad, zou het niet meer mogelijk zijn, het budget voor 1846 behoorlijk te overwegen, en zouden wederom de belastingen op eenen ongrondwettigen voet moeten ingevorderd worden.

— In berigten uit Gibraltar, van den 18 September, wordt gemeld, dat den 16 te Tanger de uitwisseling heeft plaats gehad van de ratificatien van het traktaat, tusschen Marocco en Zweden en Denemarken gesloten, betreffende de afschaffing der belasting, welke deze Mogendheden betaalden.

Nog zijn op het bureau van de buitenlandsche zaken de ratificatiën uitgewisseld van een tusschen den heer *Martinez de la Rosa* en den zaakgelastigde van Chili gesloten traktaat van vriendschap tusschen Spanje en die Republiek.

De onderhandelingen met het hof van Rome werden nog voortgezet, alhoewel de zaken nu op een slependen voet staan. Er was weder een koerier met depeches naar Rome gezonden, waarin op eene afdoening der nog hangende verschilpunten werd aange-

— Ter beurze van heden (4 October) was de fonds-notering: 5 pCt. 117,65; 3 pCt. 83,30; Spanje 5 pCt. $36^1/_2$; Rom. L. $103^1/_2$.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 2den October.

Z. M. de Koning van Pruissen heeft den geheim Staats- en Kabinetsminister, vrijheer *von Bulow*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend, met bepaling, dat hij lid van den Staatsraad blijve, en Z. M. zich voorbehoudt om, wanneer het noodig mogt zijn, van zijne groote ervaring gebruik te maken. De heer *von Bulow* had dit ontslag wegens zijn' zwakken staat van gezondheid gevraagd. Z. M. heeft in zijne plaats benoemd den gezant bij het Oostenrijksche hof, vrijheer *von Canitz*.

— Nabij Koningsbergen is een militair zwemfeest gevierd. Een detachement, door een ander vervolgd, stuitte op de rivier de Pregel; het wierp de geweren in een paar booten en zwom gepakt en gezakt en gekleed over de rivier. De vervolgers staken over in bootjes: nu ontkleedden al de troepen zich en stortte vriend en vijand zich weer in 't water. Wendt links, kommandeerde de zwemleermeester *Grothe*, die zwemmende zich aan de spits stelde, en nu kwamen de zwemmende soldaten in gelederen en met rotten, altijd met een geleider aan 't hoofd, in volle parademarsch en met verwonderlijke juistheid, de oogen regts op den kommandant gerigt, terug marcheren. Daarop volgden sprongen, waterkunstjes, duikers-oefeningen, enz.

— Berigten uit Petersburg, van 23 September, melden, dat Z. M. de Keizer en de Grootvorst-troonopvolger, na de Keizerin tot Ostroff vergezeld te hebben, over Bobruisk, naar Elisabethgrad gereisd, en den 12 in goeden welstand daar aangekomen zijn.

Voorts wordt uit Petersburg berigt, dat, volgens de laatste berigten uit den Kaukasus, de troepen, welke aan den jongsten veldtogt hadden deel genomen, van de daarbij geledene vermoeijenissen en ongemakken waren bekomen, en dat nu alomme een aanvang was gemaakt met de voor het tweede gedeelte der in dit jaar te volbrengen operatien bestemde werkzaamheden, te weten, het versterken der vestingen en verschansingen. In de door de troepen bezette landstreek heerschte eene volkomene rust, en van plannen des vijands, om eenen aanval te doen, of van het bijeentrekken van eene vijandelijke krijgsmagt, hoorde men niets. De bevelhebber van het Russische korps, generaal *Schwarz*, had den 11 en 12 Augustus eenige vijandelijke stammen in het gebergte van Tasch en Auruch aangegrepen; hunne verschansingen, na een' hardnekkigen strijd, vermeesterd, en hen met groot verlies op de vlugt geslagen.

— De aartsbisschop van Keulen bevond zich, volgens de jongste brieven uit Munster van den 28sten, nog zeer in bedenkelijken toestand.

— H. M. de Keizerin van Rusland is den 28sten September te Augsburg aangekomen en heeft terstond hare reis naar Innsbruck voortgezet.

— Den 20 is te Napels het Congres der geleerden, in tegenwoordigheid des Konings, plegtig geopend. Uit Napels, Sicilie, het Lombardisch Venetiaansch koningrijk, Sardinië, Toscane, Frankrijk, Duitschland, enz. waren omstreeks 1500 geleerden vergaderd.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 6den October.

Ter vergadering van het stedelijk kieskollegie alhier, gehouden den 6 October jl., is tot lid van den stedelijken raad, bij opvolging van den Heer *G. Buysen*, benoemd de Heer *A. Oomen*.

— Uit 's Hage schrijft men van gisteren:

»De Koning is gisteren namiddag ten $5^1/_2$ ure in deze residentie teruggekeerd.

»Ten half vier ure was Z. M., van Soestdijk komende, de hoofdstad gepasseerd. Z. M. werd aan het station te Arnhem ontvangen door de heeren *Leo Lippman* en *A. Kooy*, leden van het hoofdbestuur der Rijnspoorwegmaatschappij, welke Hoogstdenzelven door de stationsgebouwen geleidden, waarover Z. M. Hoogstdeszelfs goedkeuring betuigde. De Koning heeft den afstand van Arnhem naar Amsterdam, in den tijd van 1 uur en 50 minuten afgelegd."

— De heer Dr. *J. G. E. Schusler*, te Utrecht, die Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden, als gouverneur bij Hoogstdeszelfs zoon, op de reize naar Rusland heeft vergezeld, heeft van Z. M. den Keizer van Rusland de St. Anna-orde, derde klasse, ontvangen.

— Volgens berigten uit Oost-Indie begint de katoenteelt op Java, waaromtrent sedert verscheiden jaren zonder gewenschten uitslag proeven waren genomen, aldaar betere uitzigten op te leveren. Eene baal Java-katoen, gewonnen door den heer *van Tol*, wordt hier te lande verwacht, om aan het oordeel van deskundigen te worden onderworpen en intusschen zal met de aanplantingen worden voortgegaan.

— Sedert de opgaven, medegedeeld in de *Staats-Courant* van 19 September jl., is gebleken, dat in dit jaar in de provincie Groningen met aardappelen bepoot zijn 8597 bunders. In het begin van September luidden de berigten, dat van ongeveer 4600 dezer bunders, het gewas geheel was mislukt. De opgaven veertien dagen later ingezonden, zijn over het algemeen nog minder bevredigend, en men berekent dat daar, waar de oogst niet geheel mislukt is, dezelve van $\frac{2}{3}$ tot naauwelijks $\frac{1}{10}$ van een gewoon jaar zal bedragen, als zijnde bijna al de velden in meerderen of minderen graad besmet.

In zes gemeenten van Drenthe, welke in de vroegere opgaven niet begrepen waren, zijn $514\frac{1}{4}$ bunders met aardappelen bepoot welke allen door de ziekte zijn aangetast.

— Het *Dagblad van 's Gravenhage* behelst het volgende:

»Men verneemt, dat de door Burgemeester en Wethouders dezer residentie benoemde commissie tot voorziening, gedurende dezen winter, in de behoeften van onbedeelde minvermogenden, en bestaande uit de heeren *J. C. van der Kemp* en Jhr. Mr. *M. W. de Brauw*, leden van den stedelijken raad, en voorts uit de heeren *E. van der Oudermeulen*, *L. R.* Baron *Taets van Amerongen*, *C. Beynen*, *J. P. Mondt*, *A. Tollus* en *T. Polak Daniels*, op laatstleden Vrijdag door den heer Burgemeester is geinstalleerd, en dat dezelve hare voorloopige werkzaamheden heeft begonnen. Deze Commissie zal hare zittingen houden in het gebouw der *Anatomie*, in de Jufvrouw-Idastraat.

»Door verschillende plaatselijke besturen is de vraag voorgesteld: of, indien, ter voorziening in de gedurende dezen winter, ten gevolge van het misgewas der aardappelen, bestaande buitengewone behoeften, tot het heffen van eenen buitengewonen hoofdelijken omslag mogt worden overgegaan, daartoe vooraf Zr. Ms. autorisatie moet worden gevraagd, en de formaliteiten voor het opmaken der kohieren, bij het te dier zake in het vorige jaar vastgestelde provinciaal reglement voorgeschreven, zouden moeten worden in acht genomen.

»Tot beantwoording hiervan, heeft Z. Exc. de gouverneur van

Zuid-Holland aan de besturen doen opmerken, dat krachtens art. 156 der Grondwet, in verband met art. 71 van het reglement van bestuur der steden en art 35 van dat ten platten lande, en het Koninklijk besluit van den 25 Julij 1818, n°. 55, geene plaatselijke belastingen mogen worden geheven zonder Zr. Ms. goedkeuring, en dat, ten aanzien van hoofdelijke omslagen, bepaaldelijk het bedrag en de grondslag door den Koning moeten worden gewettigd, terwijl het provinciaal reglement omtrent de invordering van hoofdelijke omslagen, evenzeer op gewone als buitengewone omslagen toepasselijk is. Ten einde nogtans alle oponthoud in de invordering, indien deze met spoed vereischt wordt, zooveel mogelijk voor te komen, doet Z. Exc. opmerken, dat er geen bezwaar in kan bestaan, dat men dadelijk, nadat door den gemeenteraad tot het vragen van autorisatie is besloten, tot de opmaking van het kohier overga, en des noods den ontvanger gelaste om, nadat hetzelve is gearresteerd, de aanslagen van de zoodanigen voorloopig in te zamelen, die bereid zijn, vóór dat het kohier is goedgekeurd, hun aandeel te voldoen.

»Z. Exc. maakt de besturen tevens indachtig, dat, volgens de bovenaangehaalde artikelen der reglementen van bestuur, evenzeer voor het veranderen of het doen ophouden van sommige plaatselijke belastingen, en voor het doen van geldleeningen, waaronder ook het opnemen van rentelooze voorschotten moeten gerangschikt worden, Zr. Ms. goedkeuring wordt gevorderd, en dat mitsdien de plaatselijke besturen, bij welke tot zoodanige handelingen in de gegevene omstandigheden bereids is of later mogt worden besloten, de vereischte deliberatiën van den raad, ingerigt volgens de bestaande voorschriften, voor zoo verre zulks nog niet is geschiedt, aan Gedeputeerde Staten zullen behooren in te zenden, om daarop de vereischte goedkeuring des Koninge te provoceren."

— Van den Helder meldt men van den 1. October: » Met den 1 dezer is op non-activiteit gesteld de luit. ter zee *J. W. Crommelin,* dienende als 1ste officier aan boord van Z. M. korvet *Juno,* en is met dien datum tot 1ste officier van bovengemelden bodem benoemd, de luit. ter zee 1 klasse *H. J. L. T. de Vaynes van Brakell.*

» Den 7 dezer zal van hier naar Havre de Grace vertrekken Z. M. stoomschip *Cycloop,* onder bevel van den kapt.-luit. ter zee *J. F. A. Coertsen,* om het standbeeld van *Willem den Zwijger,* hetwelk in Parijs is vervaardigd, en te 's Gravenhage zal worden opgerigt, te Havre de Grace aan boord te nemen, en van daar naar Rotterdam over te brengen."

— In de zitting van het provinciaal geregtshof in Zuidholland van Donderdag, is behandeld de zaak van: 1°. *Willen Hendrik van Oosten,* laatst woonachtig te Leiden; 2°. *Nikolaas Braacx,* te Rotterdam, en 3°. *Margaretha van Oosten,* zuster des eersten beschuldigde, insgelijks laatst woonachtig te Rotterdam. Deze drie personen zijn beschuldigd, de beide eersten van het verminken of uiterlijk schenden van nationale zilveren gangbare muntspecien, en deze beide, benevens de derde, van het misdadig deelnemen aan het in omloop brengen van zoodanige verminkte en geschonden nationale zilveren gangbare muntspecien.

In de zitting van het hof van Vrijdag heeft de advocaat-generaal, Mr. *la Grappe Dominicus,* zijn requisitoir genomen, en daarbij geconcludeerd tot schuldigverklaring der drie beklaagden aan de misdaden, hun ten laste gelegd, en geëischt voor de twee eersten, de straffen van geeseling, brandmerk, met den strop om den hals aan de galg vastgemaakt, en voor de derde het zwaaijen met het zwaard over het hoofd, en voorts voor alle drie een confinement in een rasp- of tuchthuis van niet hooger dan 20 jaren. De uitspraak in deze zaak is bepaald op Vrijdag den 10 dezer.

Men verneemt, dat den 14 dezer voor hetzelfde geregtshof, kamer van correctionele appellen, zal worden behandeld het hooger beroep, ingesteld zoo door den officier van justitie bij de arrondissements-regtbank alhier, als door *P. A. de Haas Jz.,* schrijver van een der *Ooijevaars,* tegen het vonnis dier regtbank van den 22 Augustus jl., waarbij *de Haas,* ter zake van smaad en hoon, begaan jegens Z. M. den Koning, is veroordeeld tot twee jaren gevangenistraf.

— Op den 29sten September jl. is te Katwijk de eerste haringschuit, toebehoorende aan den reeder *D. Taat,* van den Engelschen wal aangekomen met eene lading, groot 36,000 stuks. Den 30sten is eene tweede schuit aldaar aangekomen, toebehoorende aan de maatschappij, met eene lading, groot 22,000 stuks. Den 1sten dezer is te Scheveningen eene derde schuit, toebehoorende aan den reeder *A. Mos* aangekomen, met slechts 13,000 stuks; terwijl eindelijk den 2den dezer, te Katwijk weder eene schuit, toebehoorende aan de maatschappij, is aangekomen met 32,000 stuks. De vier schuiten zijn geweest van *f* 42 tot *f* 48 de duizend.

— Men schrijft uit Middelburg:

»Naar men verneemt, zijn de plaatselijke besturen in dit gewest door het provinciaal bewind aangespoord, om het verschaffen van arbeid aan de minvermogende volksklassen te bevorderen, en alzoo haar in de gelegenheid te stellen, om zelven zooveel mogelijk in hare behoeften te helpen voorzien. In het bijzonder is daarbij melding gemaakt van het reeds in sommige gemeenten door eenige landbouwers opgevatte voornemen, om zooveel doenlijk hunne akkers, in plaats van met den ploeg, met de spade te laten bewerken, en aangedrongen op het aanwenden van pogingen, om dit loffelijke voorbeeld meer algemeen navolging te doen vinden; met opmerking tevens, dat deze bearbeiding, hoewel kostbaarder, aan den anderen kant, volgens de ondervinding, ook een' gunstigen invloed heeft op de opbrengst van den akker.»

— Uit Goes wordt van den 2den dezer gemeld:

» Naar berekening is in ons eiland van het in het vorige jaar uitgezaaide winter-koolzaad ongeveer twee derde uitgeploegd. Hetgeen behouden is, heeft een vrij redelijken oogst opgeleverd. Het omgeploegde is nagenoeg voor de helft met zomer-garst of erwten en voor de andere helft met zomerzaad bezaaid. Deze laatste gewassen zijn bijzonder goed geslaagd. De beide eerste komen vooral thans te stade en geven den landman veel vergoeding. Ook het zomer-zaad, hoewel het laat rijp was, is in de laatste dagen bekwaam gedorschen geworden en is van goede qualiteit. Het uitgezaaide winter-koolzaad staat uitmuntend. Wanneer de aardappelen niet mislukt waren, en de mede niet geleden had door het sneeuwwater in het voorjaar, zou men de oogst van dit jaar onder de beste van vele jaren kunnen noemen. Het verlies der aardappelen wordt voor den landbouwer, door de overige gewassen en de hooge prijzen van dezelve, echter geldelijk meer dan opgewogen. Dit is mede een zegen voor de arbeidende en behoeftige klasse, omdat men alzoo in staat is aan dezelve werk en hulp (gelijk het haar daaraan nog niet ontbrak) te verschaffen, waartoe men algemeen genegen is en hetwelk wij vertrouwen dat deze op prijs zal stellen."

— Uit Groningen schrijft men van 2 October:

» Een handelshuis alhier heeft berigten ontvangen, volgens welke in Holstein, Denemarken en Pommeren de gewassen, zoowel van tarwe, rogge, gerst en erwten, van kwaliteit als kwantiteit, zeer voldoende zijn, en er bestaat geen de minste twijfel, of dezen herfst zullen belangrijke aanvoeren van deze artikelen geschieden, waardoor natuurlijk veel zal worden bijgedragen om in den nood te voorzien.

»Het verheugt ons bovendien te kunnen berigten, dat zich vooral ook hier nog onderscheidene verblijdende punten opdoen, daar het toch meer en meer blijkt, dat niet alles van onzen aardappelen-oogst verloren is. Men vindt onder anderen van de zoonaamde tielkers uit de omstreken van Sappemeer en verder op naar de Wildervank nog eene tamelijke hoeveelheid, die geheel onbesmet en goed eetbaar is; daarbij hebben wij eene buitengewone opbrengst van paardeboonen, waarvan een groot deel in den besten staat geoogst is, welke niet allen zeer voedzame, maar ook gezonde kost opleveren, en die wij ons voorstellen, dat binnen kort tot zeer billijke prijzen zullen te koop zijn; want, nu men van den eersten indruk maar wat bekomen is, gaan de prijzen van granen en peulvruchten, ten gevolge den ruimen oogst en het uitzigt op buitenlandsche toevoer, reeds merkelijk terug: de daling sedert den 19 Sept. jl. beloopt per mud van de rogge 40 cent, van de boekweit 60 cent, van de gerst 40 à 45 cent, van de voer-haver (die voor het gorten dient) 30 cent, van de paardeboonen *f* 1,50 en van de gort ook ruim zoo veel, met uitzigt vooral van het laatste artikel, op nog meerder teruggang, daar hetzelve buiten alle verhouding in de hoogte was gedreven.

»Mogt dan ook al de aanvoer van aardappelen van buitenlands te veel bezwaar opleveren, dan zullen wij op zijne hoogst genomen, ons voor dezen winter, even als onze voorouders, meer tot andere vruchten moeten bepalen, en zal vooral onze arbeidende klasse zich bij die voedzamer spijze niet kwalijk bevinden."

— Omtrent het ongeluk aan de stoomboot *the Rapid,* kapt. *Alfred Brownless,* op deszelfs eerste reis van Harlingen naar Londen overgekomen, kunnen wij het volgende mededeelen, dat dit vaartuig, beladen met 321¼ en 100⅛ vat. boter, 60 balen mostaardzaad, 77 koeijen en ossen, 140 schapen, 2 vaten en 8 manden koehoorns en 5 manden koehoeven, op Zaturdag avond van 27 September, uit Harlingen en op Zondag den 28sten des avonds uit Texel naar zee is gegaan, en op den volgenden dag door eene andere stoomboot op het Nieuwe Diep binnengesleept, met averij aan de machine en een zwaar lek, waardoor het water eenige voeten hoog in het schip stond, ten gevolge waarvan dan ook vijf stuks koeijen verdronken of gesmoord zijn, terwijl

er vier stuks zijn afgemaakt; ook de andere goederen hebben veel geleden. — Het is jammer dat deze eerste reis zoo ongelukkig is afgeloopen, daar anders deze boot zich voor het transport naar Engeland in meer dan een opzigt aanbeveelt. De vracht der passagiers bedraagt slechts *f* 18 in de kajuit en *f* 9 op de tweede plaats, — die van de boter staat gelijk met de schoeners; ¼ vat 90 ct. en dus met 10 % 99. — Voor eene koe betaalt men *f* 18 en voor een schaap *f* 2,25.

De jongste langs den landweg in Europa aangekomene Indische brievenmaal, heeft berigten uit Bombay tot den 27sten Augustus aangebragt. De toestand van Punjaub of het rijk van Lahore wordt daarin als hoogst ongunstig afgeschilderd, en in meer dan een der Britsch-Indische dagbladen spreekt men van onderhandelingen tusschen den gouverneur-generaal en de voornaamste gezagvoerders in Lahore over het in dienst nemen van Britsche hulpbenden, ten einde aan de bestaande regeringloosheid en verwarring in het genoemde rijk een einde te maken. Dat zulk eene hulpverleening ligt de eerste stap zou kunnen worden tot eene inlijving van Lahore in het reeds zoo uitgestrekte Britsch-Indische rijk, valt in het oog. De *Bombay-Times* laat zich in zijn nommer van den 27sten Augustus over deze zaak aldus uit: » De tijdingen uit Punjaub hebben hoofdzakelijk betrekking tot den opstand van den prins *Peshora Singh*. Die opstand heeft thans een geducht aanzien erlangd, en zou zelfs, indien hij niet spoedig gedempt wierd, noodlottige gevolgen voor de zwakke en magtelooze regering van Lahore kunnen na zich slepen. Ten tweede male is een aanslag tot moord tegen den rajah *Golab Singh* gerigt geworden. [Volgens een ander berigt had deze rajah, aan wien thans eene soort van oppergezag in Lahore is toevertrouwd, na den bedoelden aanslag, zijn verlangen te kennen gegeven, om zich tijdelijk uit de hoofdstad te verwijderen en had hij van de ministers verlof erlangd om zich naar Jamboo te begeven, waar hij twintig dagen zou doorbrengen.] Onder de inlandsche troepen in Lahore heerscht voortdurend de grootste insubordinatie. Het is dan ook blijkbaar, dat alleen de tusschenkomst van eene vreemde mogendheid dat land van algeheelen ondergang kan redden. Naar het schijnt heeft de gouverneur-generaal [sir *H. Hardinge*] aan de seikh's van Lahore het sluiten van een verdrag aangeboden, waardoor een Britsch hulpleger aldaar in dienst zou worden gesteld. Hoewel de regering van Lahore dat aanbod heeft aangenomen, is het twijfelachtig of de inlandsche troepen haar wel zullen vergunnen om het ten uitvoer te brengen."

De nederlaag, die de Fransche en Engelsche zeelieden bij den bekenden aanval tegen het fort van Tamatave, op Madagascar, geleden hebben, hield ook in Britsch-Indie de algemeene aandacht bezig. Men is daar op de bewoners van Madagascar of ten minste op den stam der Ova's die aan de Franschen en Engelschen een gevoelig verlies hebben toegebragt, uitermate verbitterd. De Koningin van het eiland, *Ranavala*, wordt als een monster van wreedheid afgeschilderd. Zij moet vreesselijk tegen de inlandsche Christenen hebben gewoed en duizenden daarvan hebben laten ter dood brengen. Ook had zij een bevel uitgevaardigd, krachtens hetwelk de in hare Staten gevestigde Europesche kooplieden (meestal Engelschen of Franschen, van Mauritius of van Bourbon daarheen overgestoken) of zich aan bepalingen hadden te onderwepen, die hen bijna tot slaven vernederden, of wel binnen zeer korten tijd het eiland moesten verlaten. Dit laatste bevel heeft tot den mislukten krijgstogt tegen Tamatave aanleiding gegeven.

Het te Canton uitkomende Engelsche dagblad *the friend of China* van den 31sten Mei, behelst het volgende: » Zondag ochtend heeft te Canton een vreesselijke brand gewoed. Hij is ontstaan in eene schouwburg, die wel op een plein uitkomt, maar waarheen slechts eene enkele zeer naauwe straat leidt. De vlammen zijn weldra naar de aanpalige woningen overgeslagen, en nu verbeelde men zich den aandrang der toeschouwers, die uit den branденden schouwburg trachtten te ontsnappen en van eene andere niet minder digt opeengepakte volksmenigte, die van de tegenovergestelde zijde aansnelde! Het was weldra niet mogelijk zich te keeren of te wenden. Vrouwen en kinderen werden vertrapt; brandende balken stortten op de zaamgedrongene menigte neder. . . . Den volgenden morgen vertoonde de registers der mandarijnen eene lijst van 1257 dooden en 2000 gekwetsten. Een groot aantal dezer ongelukkigen zullen, daar de lijken zeer misvormd zijn, nimmer door hunne bloedverwanten herkend kunnen worden. Tot overmaat van ongeluk heerscht hier thans eene buitengewone hitte, en daar bij den bekenden eerbied der Oosterlingen voor hunne dooden, de opruiming der lijken slechts zeer langzaam kan plaats hebben, zou daaruit ligt een nieuwe geesel voor Canton kunnen ontstaan."

Ter **AMSTERDAMSCHE BEURS** van 11. Zaturdag was de fondsnotering: Ned. 2½ pCt. 61¼; 3 pCt. 74¾; 4 pCt. 98; Amort.-Syndik. 4½ pCt. 100; Aand. Handelm. 4½ pCt. 162¾; Rusland 5 pCt. 108⅝; dito 1828—29 107⅞; Certif. van Assign. 6 pCt. 74; Neg. 1831 en 1833 5 pCt. 100; 4 pCt. 93⅛; Id. bij *Stiegl.* 91⅝; Spanje Ardoins 5 pCt. 21⅝; Onbep. St. 20¾; Coupons 24; Portug. 3 pCt. te Lond. 61⅞; Weenerbank 4 pCt. 101¼; Polen Aand. 152¾; Brazilie 5 pCt. 89 7/16.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.